

PEČATNJAK GRADECA, XIV. st. Muzej grada Zagreba

PEČATNJAK GRADA TROGIRA, XIV. st.

PEČATNJAK PAVLA ŠUBIĆA, Zadar, Narodni muzej

i Dalmacija. Najstariji poznati pečati gradova su pečati Zadra (1190), Senja i Raba (1296). Na jednoj povelji iz 1296. uz pečate Senja i Raba nalaze se i pečati hrv. župana (povelja u Hrvatskome državnom arhivu). Najstariji crkv. pečati su pečat trogirskoga biskupa Treguana iz 1222, kaptola u Čazmi (1229) i Zagrebu (1234), te samostana u Ninu (1232). S kraja XIII. i poč. XIV. st. očuvani su pečati najstarijih hrv. velikaških rodova Babonića i Šubića. To su pečat Stjepana Babonića-Blagajskoga iz 1295. i pečat Pavla Šubića, bana Hrvatske i gospodara Bosne iz 1307, te najstariji dosad poznati pečatnjak istoga bana koji se čuva u Narodnome muzeju u Zadru. Iz 1365. očuvan je pečat knezova Frankopana, nešto su noviji pečati Kurjakovića. Vrlo su stari pečati župana pojedinih županija, a najstariji je

Poznati su i pečati humskih knezova, od kojih je najstariji kneza Miroslava (1190) u biz. stilu. U drugoj pol. XIV. st. na području Huma pečate upotrebljavaju vlastela iz roda Kosača, Radinovića, Pavlovića i dr., samo s monogramom i natpisom, poslije s grbom. Padom Bosne i Hercegovine pod tur. vlast kod domaćega plemstva prestaje upotreba pečata, jedino se apostolski vikari sve do druge pol. XIX. st. služe pečatima kao ovjerom vlastita potpisa. LIT.: I. Bojničić, Podaci k hrvatskom pečatoslovlju, VjHAD, 1881. — E. Laszowski, Prilozi hrvatskoj sfragistici, I i II, ibid., 1895. i 1901. — G. Čremošnik, Bosanske i humske povelje srednjeg vijeka, I—III, Sarajevo 1948—52. — P. Anđelić, Srednjovjekovni pečati iz Bosne i Hercegovine, Sarajevo 1970. — B. Zmajčić, Heraldika, Sfragistika, Genealogija, Zagreb 1971. — S. Antoljak, Pomoćne istorijske nauke, Kraljevo 1971. — V. Brajković, Pečatnjaci, Zagreb 1980. R.

SIBINJ, selo SZ od Slavonskoga Broda. Barokna župna crkva Sv. Ivana Krstitelja ima uz zaobljeno svetište sakristiju, a uz brod bočnu kapelu; zvonik se izdiže iz gl. pročelja ukrašena volutama. U crkvi su kasno-barokna tri oltara, klupe, propovjedaonica, kip Majke Božje s Isusom te nadgrobna ploča s grbom kapetana Marianusa de Tersich (1767).

SIFFERT, V., polj. slikar. Sred. XIX. st. boravio u Karlovcu gdje je slikao portrete. Veliko platno *Obiteljski portret* (1844), koji se čuva u Muzeju za umjetnost i obrt u Zagrebu, jedini je poznati očuvani rad toga putujućeg slikara koji je radio na način srednjoeur. provincijskoga bidermajera.

LIT.: A. Simić-Bulat, Slikarstvo u Karlovcu u devetnaestom stoljeću (katalog), Karlovac 1978, str. 10, 21.

SIGIOLOGFIJA → SFRAGISTIKA

SIGMUND, Darko, arhitekt (Banja Luka, 13. VI. 1949). Diplomirao na Arhitektonskome fakultetu u Zagrebu 1973. te završio postdiplomski S. SIKIRICA, Mladenci

PEČAT UDRUŽENOGA
CEHA ZAGREBAČKOGA
KAPTOLA, 1637, Zagreb,
Hrvatski povijesni muzej

p. varaždinskoga župana Mojsa iz 1264. Poč. XIV. st. pojavljuju se prvi pečati nižega plemstva. Krajem XV. st. izrađen je srebrni pečatnjak kojim su se pečatile isprave Hrvatskoga sabora sve do 1848 (u Hrvatskome državnom arhivu). Na izornoj povelji izdanoj u Cetingradu 1527. uz pečat hrv. velikaša-izbornika visi prvi poznati pečat kraljevine Hrvatske (Državni arhiv, Beč). U XVIII. st. u upotrebi su prvi pečati viših civilnih i vojnih vlasti te pečati trgovišta i povlaštenih općina. Prvi pečati građana neplemića pojavljuju se poč. XIX. st. na području pod franc. okupacijom i poslije u Ilirskim provincijama. Vlastoručni potpis, koji već u vrijeme renesanse dobiva sve veću važnost, od sred. XIX. st. znatno potiskuje pečaćenje, pa se od 1848. upotreba osobnih pečata postupno smanjuje a raste broj službenih pečata pojedinih ustanova. Dubrovačka Republika već u XIII. st. pečati isprave gradskim a poslije državnim pečatom. Pečate upotrebljava i dubrovačka vlastela a dubrovački građani, kao izuzetak u Hrvatskoj, vrlo rano imaju pečatnjake s ugraviranim obiteljskim grbovima. U Dalmaciji je izradba pečatnjaka stilski pod utjecajem Venecije.

Od sred. XIII. st. bos. vladari i feudanci pečate svoje isprave. Najstariji su pečati banova, od kojih je sada poznati pečat bana Mateja Ninoslava iz 1249. lik. oblikovan vjerojatno po uzoru na stečke. Zapadnoeur. tip pečata pojavljuje se tek za Kotromanića. S pečatom bana Stjepana II. Kotromanića (vladao 1322—52) počinje niz lijepo izrađenih prijestolnih pečata bos. vladara sve do posljednjega kralja Stjepana Tomaševića.